

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias

Datum
2017-11-22

Diarienummer
AMN-2017-0329

Arbetsmarknadsnämnden

Ekonomiskt bistånd och bostadskostnader

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att uppdragen till förvaltningen att kartlägga nyanlända och deras boendesituation är genomförda,

att ge förvaltningen i uppdrag att för hushåll med ekonomiskt bistånd återkommande följa upp bostadskostnadernas andel av de totala kostnaderna.

Sammanfattning

Förvaltningen har gjort en manuell ärendegenomgång av de hushåll som hade ett öppet ärende med ekonomiskt bistånd flykting i juni 2017. Resultatet av ärendegenomgången framgår i bilaga 1. Av de 209 hushållen med höga boendekostnader i första- och andrahandskontrakt har 59 procent statlig ersättning för sina bostadskostnader. Alla nyanlända med osäker boendesituation står inte i kö hos Uppsala bostadsförmedling. Förvaltningen arbetar med att fler ska ställa sig i bostadskön.

Ärendet

Vid arbetsmarknadsnämnden och tidigare utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har frågor kring hur höjda bostadskostnader påverkar utbetalt ekonomiskt bistånd diskuterats. Förvaltningen har även vid flera tillfällen framfört att detta är en anledning till att den genomsnittliga utbetalningen av ekonomiskt bistånd per månad är högre i Uppsala jämfört med många andra jämförbara kommuner men det har även varit en förklaring till varför inte fler nyanlända kan försörja sig på den etableringsersättning de erhåller under etableringsperioden. Med anledning av detta avser ett avsnitt i bilaga 1 på att svara på frågor kring hushållens bostadskostnader och frågor kring andrahandshyror. Andelen av hushållens totala kostnader som utgörs av bostadskostnader har ökat de sista fem åren. Boende i andrahand är den näst vanligaste boendeformen efter att bo i hyresrätt med förstahandskontrakt.

I samband med aktualiserande frågor kring andrahandskontrakt av Torbjörn Aronson (KD) beslutade arbetsutskottet den 26 maj 2016 att ge förvaltningen följande uppdrag:

- att kartlägga gruppen nyanlända som har försörjningsstöd med höga boendekostnader i första- och andrahandskontrakt, söker och tar del av de olika ersättningarna som utbetalas avseende boende (bostadstillägg m.m.),
- att kartlägga att alla nyanlända med osäker boendesituation står i bostadskö.

Förvaltningen har därefter gjort en manuell ärendegenomgång av de hushåll som hade ett öppet ärende med ekonomiskt bistånd flykting i juni 2017. Resultatet av ärendegenomgången framgår i bilaga 1. Av de 209 hushållen med höga boendekostnader i första- och andrahandskontrakt har 59 procent statlig ersättning för sina bostadskostnader. Alla nyanlända med osäker boendesituation står inte i kö hos Uppsala bostadsförmedling. Förvaltningen arbetar med att fler ska ställa sig i bostadskön.

Bilaga 1 syftar till att svara på uppdrag till förvaltningen samt ge svar på vissa andra frågor kring ekonomiskt bistånd och bostadskostnader.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Bilaga 1 Rapport ekonomiskt bistånd och bostadskostnader

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias
Tibbing Magnus

Datum
2017-11-22

Diarienummer
AMN-2017-0329

Ekonomiskt bistånd och bostadskostnader

Vid arbetsmarknadsnämnden och tidigare utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har frågor kring hur höjda bostadskostnader påverkar utbetalt ekonomiskt bistånd diskuterats. Förvaltningen har även vid flera tillfällen framfört att detta är en anledning till att den genomsnittliga utbetalningen av ekonomiskt bistånd per månad är högre i Uppsala jämfört med många andra jämförbara kommuner men det har även varit en förklaring till varför inte fler nyanlända kan försörja sig på den etableringsersättning de erhåller under etableringsperioden.

I samband med aktualiserande frågor kring andrahandskontrakt av Torbjörn Aronson (KD) beslutade arbetsutskottet den 26 maj 2016 att ge förvaltningen följande uppdrag:

- att kartlägga gruppen nyanlända som har försörjningsstöd med höga boendekostnader i första- och andrahandskontrakt, söker och tar del av de olika ersättningarna som utbetalas avseende boende (bostadstillägg m.m.),
- att kartlägga att alla nyanlända med osäker boendesituation står i bostadskö.

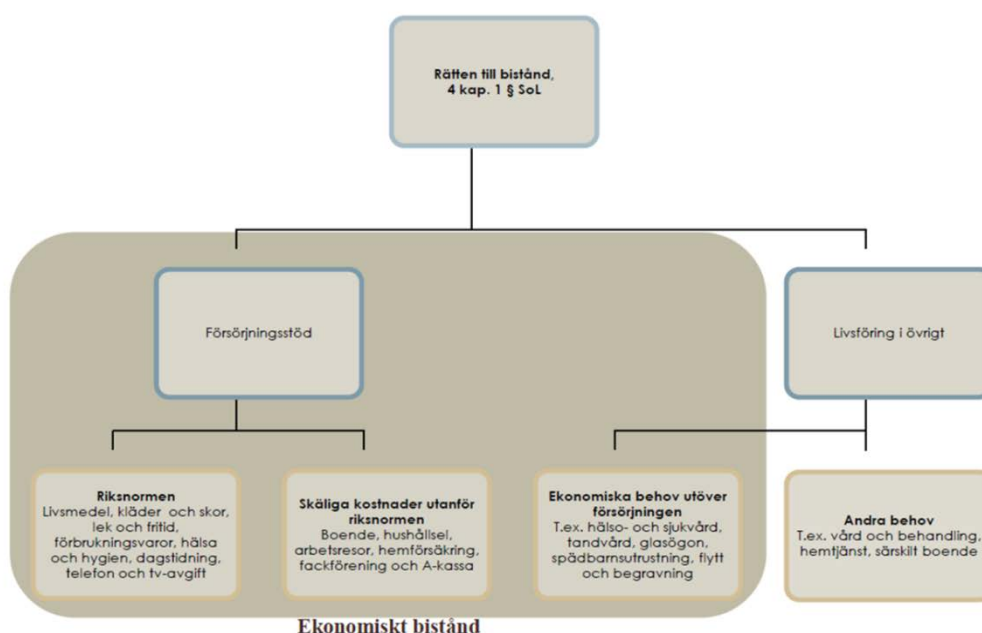
Denna rapport har i syfte att svara på dessa uppdrag samt ge svar på vissa andra frågor kring ekonomiskt bistånd och bostadskostnader.

Rapporten inleds med klargörande avsnitt kring ekonomiskt bistånd, boendekostnader och rätten till statliga bidrag. Utifrån detta besvaras först uppdragen och sedan behandlas kompletterande frågor kring ekonomiskt bistånd och bostadskostnader.

Ekonomiskt bistånd

Den enskildes rätt till bistånd regleras i 4 kap. 1 § SoL. I paragrafen anges att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Rätten till bistånd är inte knutet till att den enskilde behöver hjälp av någon särskild orsak t ex att hushållet har för hög hyra, utan att snarare till vilken livssituation som sökande befinner sig i t ex arbetslös, ingår i etableringen, eller sjukskriven.

Rätten till försörjningsstöd preciseras i 4 kap. 3 § och är uppdelat i två delar. En del är normen som gäller för hela landet (riksnormen) och ska täcka kläder, mat, hygienartiklar m m. Den andra delen är rätten till ersättning för skäligena kostnader för ett antal andra behovsposter som t ex boendekostnader, hushållsel, hemförsäkring m m.

I begreppet livsföring i övrigt ingår allt annat bistånd som den enskilde kan behöva för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Biståndet kan vara ekonomiskt stöd men också annat stöd, eller vård och behandlingsinsatser.

Ett hushålls behov av försörjningsstöd beräknas normalt genom att lägga ihop riksnormen med de så kallade skäligena kostnaderna för boende, hushållsel med mera, sedan dras hushållets inkomster bort från detta belopp enligt:

Hushållsmedlemmarnas personliga kostnader
 + hushållsgemensamma kostnader
 + hushållets skäligena kostnader för boende m.m.
 – hushållets inkomster
 Resultat = hushållets nettobehov av ekonomiskt bistånd

Boendekostnader

Vid beslut om ekonomiskt bistånd görs en bedömning om den sökande har en skälig boendekostnad. Denna bedömning utgår från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Kostnaden bör även relateras till hyresnivån hos allmännyttiga bostadsföretag eller andra större bostadsföretag på orten. Med orten bör avses den tätort där den enskilde bor eller de närmast belägna tätorterna inom kommunen. Bedömningen ska ta hänsyn till eventuella barns behov av utrymme även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid.

Som underlag för att bedöma om den sökande har skäliga bostadskostnader används Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad. Nivåerna revideras varje år och tabellen nedan visar nivåerna för 2017 (FKFS 2016:9).

	Genomsnittskostnad kr/mån	Högsta godtagbara kostnad kr/mån
1 - 2 vuxna	5 400	7 375
1 - 2 vuxna + 1 barn	6 575	9 200
1 - 2 vuxna + 2 barn	8 025	11 325
1 - 2 vuxna + 3 barn	10 225	13 600

För familjer med fler än tre barn görs ett tillägg på 1 450 kr i genomsnittlig kostnad och 2 125 kr i högsta kostnad per ytterligare barn.

Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *hyreslägenhet* ska hyran inklusive uppvärmning och obligatoriska avgifter beaktas. Om lägenheten hyrs med andrahandskontrakt, bör nämnden godta den hyra som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalat, under förutsättning att den är skälig. Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *inneboende* ska beaktas vad bostadsinnehavaren och den inneboende avtalat, om kostnaden är skälig. Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *bostadsrättslägenhet* ska månadsavgiften, uppvärmningskostnaden och räntekostnaden för lån som tagits för inköp och underhåll eller liknande av lägenheten beaktas.

Vid ett kortvarigt biståndsbehov ska den faktiska boendekostnaden i regel godtas. Om socialnämnden bedömer att behovet av ekonomiskt bistånd blir längre än tre sammanhängande månader, bör den faktiska boendekostnaden prövas om den är skälig. I prövningen bör, vid beaktande av en skälig levnadsnivå, hänsyn tas till att den enskilde kan byta till en billigare bostad eller på annat sätt kan sänka boendekostnaden. Dock ska beslut undvikas som medför att den enskilde tvingas flytta från den tätort eller den del av kommunen där han eller hon bott under flera år. Hänsyn ska tas om det finns särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde som t ex:

- om det finns risk för att ett byte medför negativa sociala konsekvenser
- om en barnfamilj genom att flytta skulle tvingas bryta upp från barnomsorg, skola och socialt nätverk
- om en ensamstående vuxen, t ex med funktionsnedsättning eller sociala problem och äldre med sviktande hälsa, har ett särskilt stort behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller den fysiska miljö som hänger samman med det nuvarande boendet
- om bostaden är anpassad till en boendes funktionsnedsättning
- om den enskilde har begränsad möjlighet att bli godkänd som hyresgäst, t.ex. vid arbetslöshet eller betalningsanmärkning.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum. Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Statliga ersättningar för bostadskostnader

Socialförsäkringssystemet ger ett ekonomiskt skydd för familjer och barn, för personer med funktionsnedsättning, äldre samt vid sjukdom och arbetsskada. Via socialförsäkringssystemet kan vissa hushåll få statlig ersättning för delar av sina bostadskostnader. Det är Försäkringskassan (FK) som administrerar socialförsäkringen. För att kunna få ersättning från FK krävs att vissa krav uppfylls. Vid ansökan om ersättningen ska därför vissa uppgifter lämnas. Försäkringskassan bedömer uppgifterna och beslutar om det finns rätt till ersättningen eller inte. Det är FK som beslutar om rätten till bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning som är kopplade till bostadskostnader.

Bostadsbidrag

För att ha rätt till bostadsbidrag måste den sökande vara folkbokförd på den adress som bidrag söks för. I vissa fall kan dock undantag från folkbokföringskravet göras. Det går att få bostadsbidrag oavsett om den sökande äger bostaden, hyr den eller bor inneboende.

Hyrd bostad: Den bidragsgrundande bostadskostnaden för en bostad som hyrs är hyran inklusive uppvärmningskostnader. Kostnad för hushållsel ingår inte.

Hyrd bostad i andra hand: För att få bostadsbidrag när bostaden hyrs i andra hand krävs ett skriftligt hyresavtal. Dessutom ska hyresvärden, bostadsrättsföreningen eller hyresnämnden ha godkänt andrahandsuthyrningen. I övrigt gäller samma villkor som för hyrd bostad.

Bostadsrätt: Bidragsgrundande bostadskostnad för en bostadsrätt är avgiften inklusive uppvärmningskostnader. Om pengar har lånats för att köpa eller reparera bostadsrätten får en del av räntekostnaden också räknas med.

Barnfamiljer och unga

Bostadsbidrag delas i två huvudspår, bostadsbidrag till barnfamiljer och bostadsbidrag till unga mellan 18 och 29 år utan barn.

Barnfamilj:

Som barnfamilj räknas familjer som har barn boende hos sig eller som har barn boende hos sig ibland. Barn räknas med i hushållet tills han eller hon fyller 18 år, eller är över 18 år och får studiehjälp eller förlängt barnbidrag. Rätt till bostadsbidrag finns inte om den vuxne eller de vuxna i hushållet har en inkomst som är högre än 436 000 kr om året. Ekonomiskt bistånd räknas ej som inkomst. Hur stort bidrag blir beror på:

- hur många personer som bor i hushållet, bostadskostnad och bostadsyta, inkomst och förmögenhet
- hur många dagar barnet bor i hushållet
- var barnet är folkbokfört
- vem som har vårdnaden om barnet
- inkomst och förmögenhet

Unga vuxna:

Personer som är mellan 18 och 29 år kan få bostadsbidrag. Makar eller sambor ska båda vara under 29 år. Personen/personerna måste bo i egen bostad och vara folkbokförd på den adress som bidrag söks för. Rätt till bostadsbidrag finns inte om inkomsten är högre 86 720 kr per år om den unge bor själv eller vid sammanboende har gemensamma inkomster över 103 720 kr per år. Storleken på bidraget beror på:

- hur många personer bor i hushållet
- bostadskostnad och bostadsyta
- inkomst och förmögenhet

Bostadstillägg

Bostadstillägg är bidrag för kostnader för boende för personer som är beviljade aktivitetsersättning eller sjukersättning. För att ha rätt till bostadstillägg krävs att personen har en låg inkomst och kostnader för bostaden. Det finns tre olika huvudanledningar till att ha rätt till bostadstillägg, dessa är för sjukdom, studier och funktionsnedsättning. Storleken på bidraget beror på:

- bostadskostnaden
- inkomsten
- personen är gift eller sambo

Bostadstillägg bedöms utifrån vad den sökandes bostadskostnader maximalt kan ge rätt till, sedan dras en viss del av för inkomsten. Ensamstående kan som mest få 4 750 kr per månad och gift/sambo kan få 2 375 kr per månad. Det går att få bostadstillägg oavsett om den sökande äger bostaden, hyr den eller bor inneboende. Bostadstillägg beviljas i regel för samma period som aktivitetsersättning och vid sjukersättning beviljas bostadstillägg i regel

tills vidare. Det är möjligt att få både bostadstillägg och bostadsbidrag.

Bostadsersättning

Nyanlända som följer etableringsplan kan få hjälp med att betala sin hyra eller månadsavgift genom ett bidrag som heter bostadsersättning. Bostadsersättning är en tilläggsförmån till nyanlända som har rätt till etableringsersättning och som är ensamstående utan hemmavarande barn. Den nyanlända har rätt till ersättning för kostnader för den bostad där han eller hon är bosatt och folkbokförd. För att ha rätt till bostadsersättning krävs att den nyanlände bor ensam i egen bostad. Med egen bostad menas att personen äger bostaden eller hyr bostaden genom ett hyreskontrakt i första eller andrahand.

Bostadsersättning kan beviljas den som hyr i andra hand och har eget skriftligt hyresavtal, bor ensam i bostaden och kan uppvisa ett godkännande om andrahandsuthyrning från hyresvärd, bostadsrättsförening eller hyresnämnd. När en kommun hyr en bostad som de i sin tur hyr ut till någon annan behövs inget godkännande från hyresvärden, bostadsrättsföreningen eller hyresnämnden. Bostadsersättning kan beviljas till nyanlända som bor i ett studentrum, på vandrarhem och hotell om personen har etableringsersättning, har ett eget kontrakt, bor ensam i rummet och är folkbokförd där. Det är möjligt att få bostadsersättning samtidigt som bostadsbidrag eller bostadstillägg.

Det finns ingen rätt till bostadsersättning om personen bor inneboende hos någon eller om personen hyr ett eller flera rum i en villa eller lägenhet.

Förvaltningens svar på uppdragen

Att uppdra till förvaltningen att kartlägga gruppen nyanlända som har försörjningsstöd med höga boendekostnader i första- och andrahandskontrakt, söker och tar del av de olika ersättningarna som utbetalas avseende boende (bostadstillägg m.m.),

Förvaltningen har under sommaren gjort en manuell ärendegenomgång av de hushåll som hade ett öppet ärende med ekonomiskt bistånd flykting i juni 2017. Uppgifterna i detta svar bygger på uppgifterna från 727 hushåll från denna ärendegenomgång.

De flesta personer som beviljas ekonomiskt bistånd bor hyresrättslägenheter. 453 av hushållen (62 %) i ärendegenomgången bor i hyresrättslägenhet. Den näst vanligaste boendeformen är inneboende (31 %). Ekonomiskt bistånd beviljas för bostadskostnader för både första- och andrahandskontrakt för personer i hyreslägenheter.

Som underlag för att bedöma om hushållet har höga bostadskostnader används FKs föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad. Alla hushåll som har en bostadskostnad över den genomsnittskostnaden per månad bedöms som höga bostadskostnader. Av de 453 hushållen som bor i hyresrättslägenhet bor 209 hushåll med bostadskostnader över genomsnittskostnader per månad enligt FKs föreskrifter. Skillnaden är störst bland sammanboende utan barn där 22 av 24 hushåll ligger över genomsnittskostnaden samt ensamstående män med barn där 11 av 14 hushåll ligger över.

Över genomsnittskostnad	JA	NEJ	Summa
Ensamstående KVINNA utan barn	42%	58%	100%
Ensamstående KVINNA med barn	55%	45%	100%
Ensamstående MAN utan barn	41%	59%	100%
Ensamstående MAN med barn	79%	21%	100%
Sammanboende utan barn	92%	8%	100%
Sammanboende med barn	39%	61%	100%
Totalt	46%	54%	100%

Något mindre än hälften (46 %) av barnfamiljerna har en bostadskostnad över genomsnittskostnaden. Något större andel kvinnor (47 %) än männen (45 %) har en bostadskostnad över genomsnittskostnaden.

Vid för höga bostadskostnader finns i vissa fall rätt till ersättning från FK i form av bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning. Försäkringskassan gör utifrån ett regelverk en individuell bedömning till rätten av dessa ersättningar.

Förvaltningen har tydliga rutiner på arbetet med att fastställa att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd även har eller ansöker om statlig ersättning för bostadskostnader samt för uppföljning av detta. Återkommande uppdateras handläggarna om vilka bidrag som finns och vilka som ska ansöka om dessa. Personer som ska söka olika bidrag, t ex bostadsbidrag, får

till nästa månadsansökan av ekonomiskt bistånd på sig att göra detta. Det är en förutsättning för ekonomiskt bistånd att söka alla bidrag som finns rätt till, om detta inte följs avslås ansökan om ekonomiskt bistånd med motivering att personen ej medverkar till att nå egen försörjning.

Av de 209 hushållen som bor i en hyresrättslägenhet med första- eller andrahandskontrakt och hade en bostadskostnad över genomsnittskostnaden enligt FKs föreskrifter hade 123 (59 %) bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning. Detta illustreras i en tabell nedan fördelat på familjetyp.

Familjetyp	Totalt hushåll	Hushåll med bidrag från FK	Hushåll med bidrag från FK
Ensamstående KVINNA utan barn	22	7	32%
Ensamstående KVINNA med barn	34	25	74%
Ensamstående MAN utan barn	57	34	60%
Ensamstående MAN med barn	11	6	55%
Sammanboende utan barn	22	4	18%
Sammanboende med barn	63	47	75%
Totalt	209	123	59%

72 procent av barnfamiljerna som bor i hyresrättslägen med en bostadskostnad över genomsnittskostnaden enligt FKs föreskrifter har bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning och 45 procent av hushåll utan barn. Lika stor andel av kvinnorna som av männen har fått ersättning från FK för sina bostadskostnader.

58 procent av personer som är mellan 18 och 29 år utan barn som bor i hyresrättslägenhet med en bostadskostnad över genomsnittskostnaden enligt FKs föreskrifter har bostadsbidrag, bostadstillägg och bostadsersättning.

Anledningen till att inte alla barnfamiljer och personer mellan 18 och 29 år får ersättning från FK är bl a handläggningstiden hos FK och att hyresavtalet inte är godkänt av hyresvärden. Ytterligare anledning till att familjer inte beviljas bostadsbidrag kan vara att Skatteverket ej godkänt alla medlemmar i en familj som familjemedlemmar och utredning kring detta pågår. Sedan gäller även särskilda regler för familjer där barnet bara bor ibland som kan leda till avslag.

Bostadsbidrag (65 %) är den vanligaste typen av ersättning från FK medan 38 procent hade bostadsersättning. Få hushåll har erhållit bostadstillägg.

ABO och EBO

De nyanlända som har anvisats till Uppsala kommun enligt bosättningslagen och fått bostad via kommunen hyr alla av kommunen i andra hand. Dessa hyresavtal är godkända andrahandsavtal som ger bl a rätt till bostadsbidrag.

Av de 209 hushållen som bor i hyresrättslägenhet med bostadskostnader över genomsnittskostnader per månad enligt FKs föreskrifter så är 99 hushåll nyanlända som har anvisats till Uppsala enligt bosättningslagen. Av dessa 99 hushåll så har 27 hushåll en bostadskostnad över högsta godtagbara kostnad per månad enligt FKs föreskrifter.

EBO är nyanlända som kommit till Uppsala utan att ha blivit anvisade enligt bosättningslagen och den nyanlände själv ordnat sitt boende. För kvotflyktingar ordnar kommunen boendet. Nedanstående tabell illustrerar hur stor andel utifrån alla hushåll i ärendegenomgången som ligger över genomsnittskostnaden utifrån FKs föreskrifter.

	Antal	Över genomsnittskostnad	Över högsta godtagbara kostnad
ABO+Kvot	284	35%	10%
EBO	443	30%	12%
Totalt	727	32%	11%

I 15 hushåll med bostadskostnad över genomsnittskostnaden har det kommit socialtjänsten tillkänna att det finns ett ogiltigt andrahandskontrakt och i ytterligare 21 hushåll är det oklart om andrahandskontraktet är godkänt eller ej. Medan det finns 156 förstahandskontrakt där bostadskostnaderna är över genomsnittskostnaden enligt FKs föreskrifter. Vid handläggning av ekonomiskt bistånd bedöms inte om bostad i andra hand är godkänt av hyresvärden.

Att uppdra till förvaltningen att kartlägga att alla nyanlända med osäker boendesituation står i bostadskö.

På gruppinformation för nya klienter får alla information om att stå i bostadskö samt att ekonomisk ersättning för avgiften beviljas av socialtjänsten. Detta följs upp av ett personligt nybesök där detta tas upp på nytt.

För att avgöra vilka hushåll som bor i en osäker boendesituation krävs en bedömning av varje individuellt fall. Förvaltningen har under sommaren gjort en manuell ärendegenomgång av de hushåll som hade ett öppet ärende med ekonomiskt bistånd flykting i juni 2017.

Ärendegenomgången visade att i många fall inte fanns uppgift om någon i hushållet stod i bostadskö eller ej. I dessa fall har kontakt tagits via telefon eller brev för att informera om vikten att stå i bostadskö samt i aktuella fall uppmanat att ställa sig i kö. Brev om bostadskö finns på olika språk. Det skrevs även in i ärendet att följa upp de som inte står i bostadskön.

Enligt nämnden beslutade Riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt beviljas ersättning för kostnad för att stå i kö hos Uppsala bostadsförmedling med 290 kr/år och person. Av de 553 hushållen med ett öppet ärende med ekonomiskt bistånd flykting i slutet av juni och som har en osäker boendesituation så har 196 hushåll, dvs 35 procent, beviljats ersättning för köavgift till Uppsala bostadsförmedling. Alla hushåll som bor inneboende, tillfälligt boende eller ABO som bor i en tidsbegränsad boendeform anses i denna registerkörning som en osäker boendesituation. Det är säkerligen fler som står i bostadskön då det inte alls är säkert att personerna har ansökt om ersättning från socialtjänsten för kostnaden. Personer med ekonomiskt bistånd bestämmer främst själva vad de använder sina pengar till, speciellt hur de använder sin etableringsersättning. Personerna kan ha betalat avgiften innan de beviljades ekonomiskt bistånd eller betalat den under en period som de inte har ekonomiskt bistånd. Handläggarna kan bara rekommendera och uppmana personer att ställa sig bostadskö. Det registreras inte i handläggarsystemet om personen står i bostadskö eller ej, därför går det för tillfället inte att ta fram en uppgift på hur många som står i bostadskön.

Det finns inget lagligt stöd att kräva att personer med ekonomiskt bistånd står i bostadskö. Information ges dock om det egna ansvaret att lösa sin bostadssituation, vilket inbegriper att stå i bostadskö samt att dyra bostadslösningar generellt inte beviljas, vilket kan bli följderna av att inte stå i kö. Handläggarnas uppfattning är att det inte är några problem att ställa sig i bostadskön utan att det snarare handlar om att klienten glömmer bort vissa delar av den omfattande informationen de får vid de första kontakterna med socialtjänsten.

Svar på andra frågor kring ekonomiskt bistånd och bostadskostnader

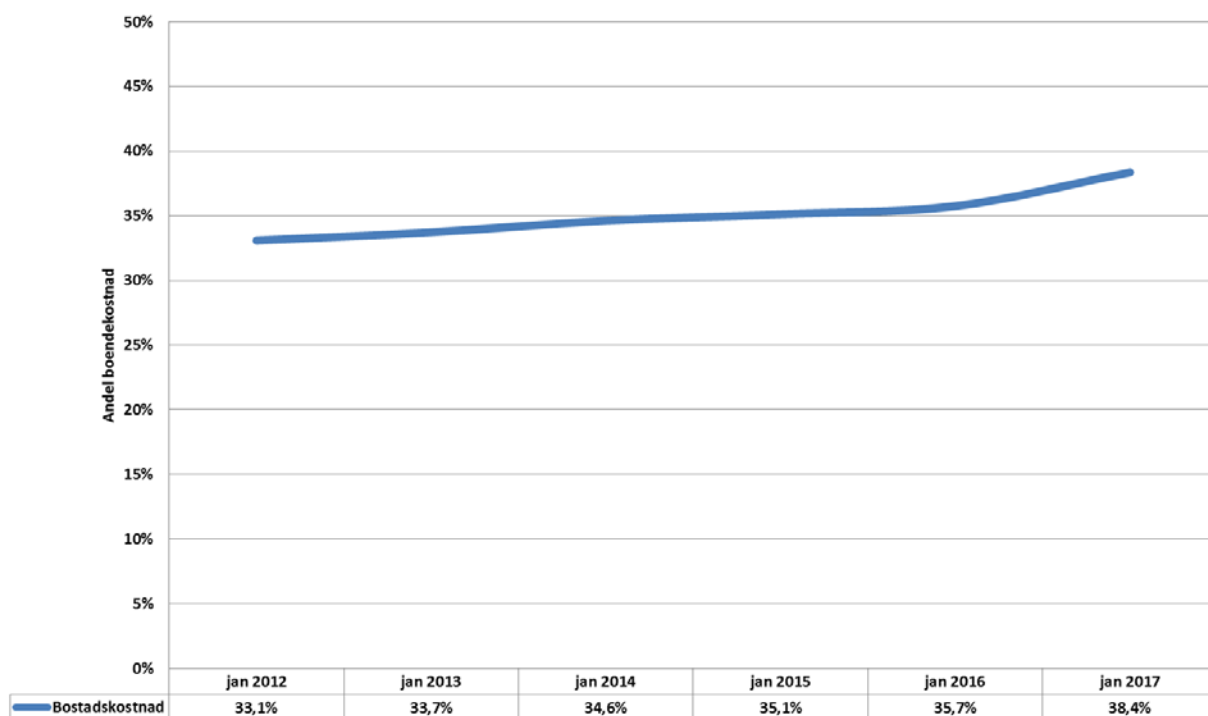
Vid arbetsmarknadsnämnden och tidigare utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har frågor kring hur höjda bostadskostnader påverkar utbetalt ekonomiskt bistånd diskuterats. Nedanstående avsnitt har i syfte att svara på vissa av dessa frågor. Stora delar av avsnittet är hämtat från svaret på interpellationen till kommunfullmäktige av Torbjörn Aronsson (KD) om bostadskostnadernas andel av försörjningsstödet. Interpellationen behandlades av kommunfullmäktige den 11 september 2017. Svaren nedan gäller alla hushåll med ekonomiskt bistånd, alltså inte bara hushåll med ekonomiskt bistånd flykting.

Hur har bostadskostnadernas andel av hushållens totala kostnader utvecklats över tid i Uppsala kommun?

Ett komplett svar på hur bostadskostnader påverkar utbetalning av ekonomiskt bistånd från år till år är svårt att få eftersom majoriteten av hushållen i Uppsala har ekonomiskt bistånd mindre än ett år. Alla nya och gamla hushåll med ekonomiskt bistånd har sin unika bostads- och livssituation vilket påverkar resultatet från år till år. Det går därför bara få en bild av hur bostadskostnadernas andel av hushållens totala kostnader har utvecklats över tid i Uppsala kommun.

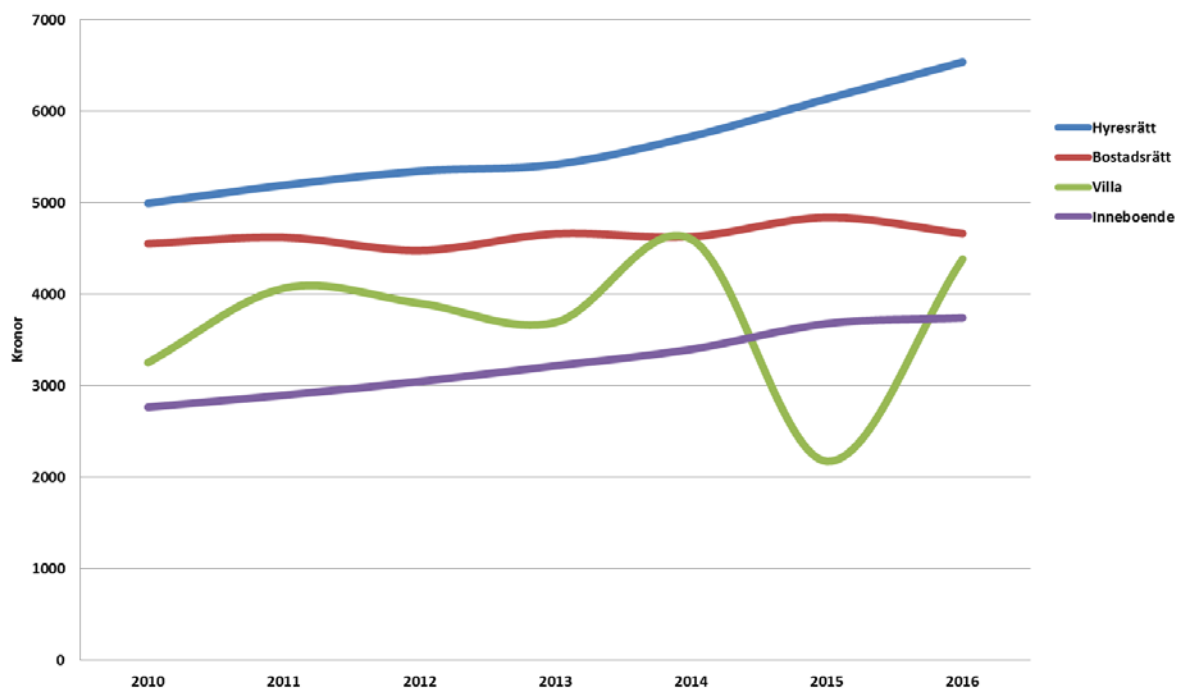
Följande diagram bygger på uppgifter om de olika bostadskostnader hushållen har, som ansöker om ekonomiskt bistånd samt en summering av de totala kostnader hushållen har. Diagrammet visar alltså hur stor andel av hushållens totala kostnader som utgörs av bostadskostnader. Det finns även hushåll som får helt avslag med i underlaget. Dessa är i förhållandevis få och felet finns med i underlaget för varje redovisat år och bör därför få minimal påverkan på det slutliga resultatet. För att minska datamängden och därmed minska risken för hanteringsfel har januari valts ut som en representativ månad.

Ekonomiskt bistånd - Andel av de totala kostnaderna som utgörs av bostadskostnader

Diagrammet visar att andelen av hushållens totala kostnader som utgörs av bostadskostnader har ökat de sista fem åren. Nedanstående diagram visar samma trend.

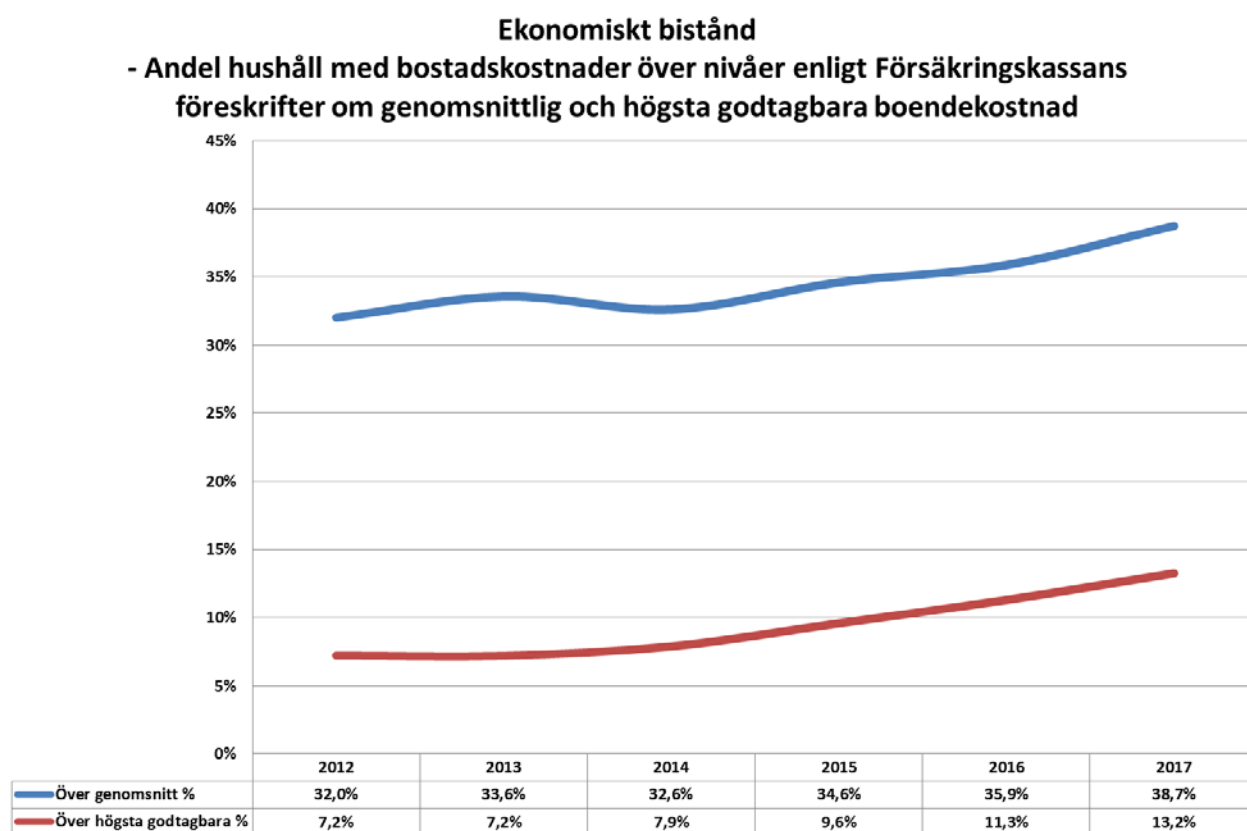
Genomsnittlig utgift för olika boendeformer per ansökan om ekonomiskt bistånd

Hur stor andel av hushållens bostadskostnader är över genomsnittskostnaden respektive över högsta godtagbara kostnad enligt Försäkringskassans föreskrifter?

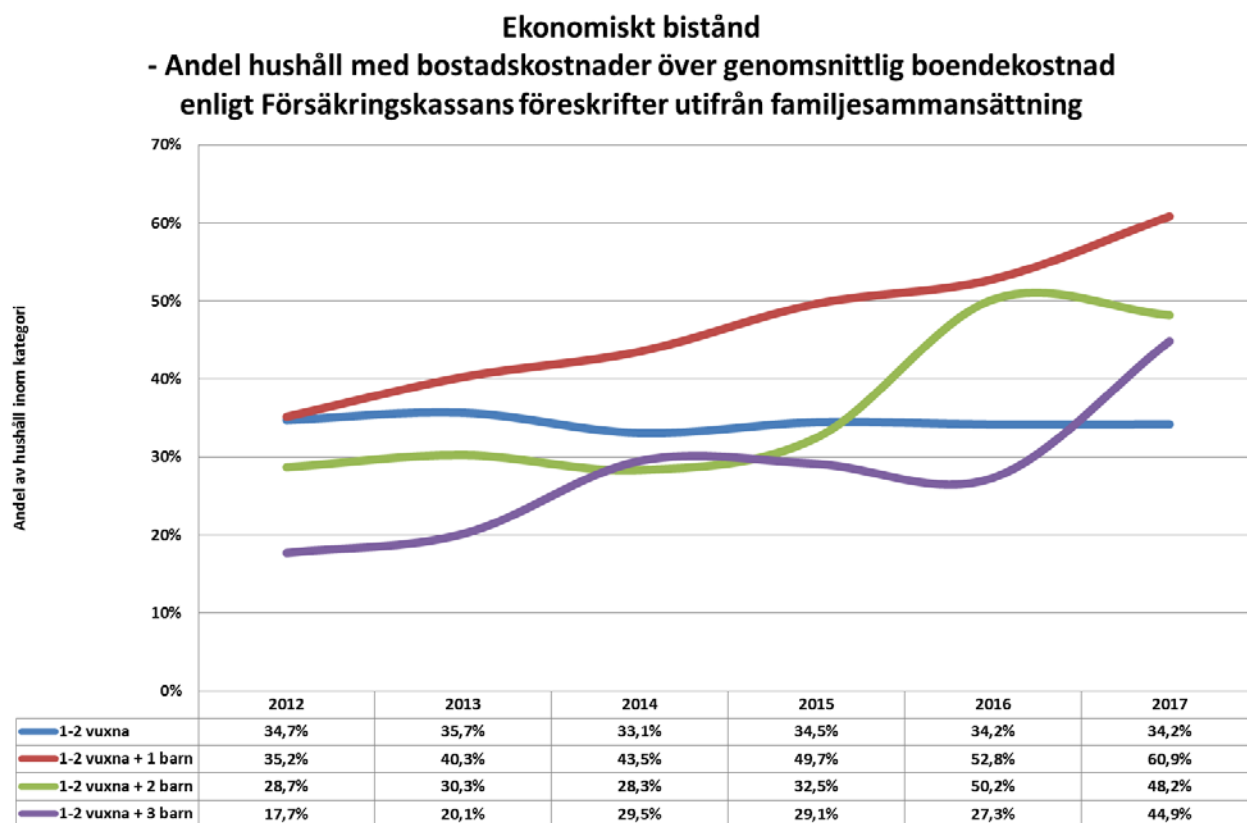
Vid beslut om ekonomiskt bistånd görs en bedömning om den sökande har en skälig boendekostnad. Denna bedömning utgår från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende.

Följande diagram visar andel hushåll med bostadskostnader över FKs föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnader utifrån nivåerna för specifikt år.

Både andel hushåll över genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnader har ökat märkbart de sista fem åren. Bristen på lediga bostäder med låga bostadskostnader gör det svårt för familjer att hitta eller byta till bostäder med lägre hyra. Det bör även tilläggas att enligt FKs föreskrifter tillhör inte Uppsala kategori storstad utan jämförs med andra kommuner med fler än 75 000 invånare vilket gör att nivåerna för genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnader är betydligt lägre än t ex Storstockholm. I Storstockholm är nivån för genomsnittlig bostadskostnad 850 kr högre för hushåll med 1-2 vuxna och nivån för högsta godtagbara bostadskostnad 1 150 kr högre för hushåll med 1-2 vuxna.

Det är hos familjer med ett barn som det är vanligast att ha en bostadskostnad över genomsnittlig bostadskostnad. Hushåll utan barn, som är den klart största gruppen som ansöker om ekonomiskt bistånd, ligger på en klart lägre nivå vilket framgår i diagrammet nedan.

När det gäller hushåll med bostadskostnader över högsta godtagbara bostadskostnad enligt FKs föreskrifter så pekar statistiken på att desto fler som ingår i hushållet desto mindre risk är de att bostadskostnaden överstiger högsta godtagbara bostadskostnad.

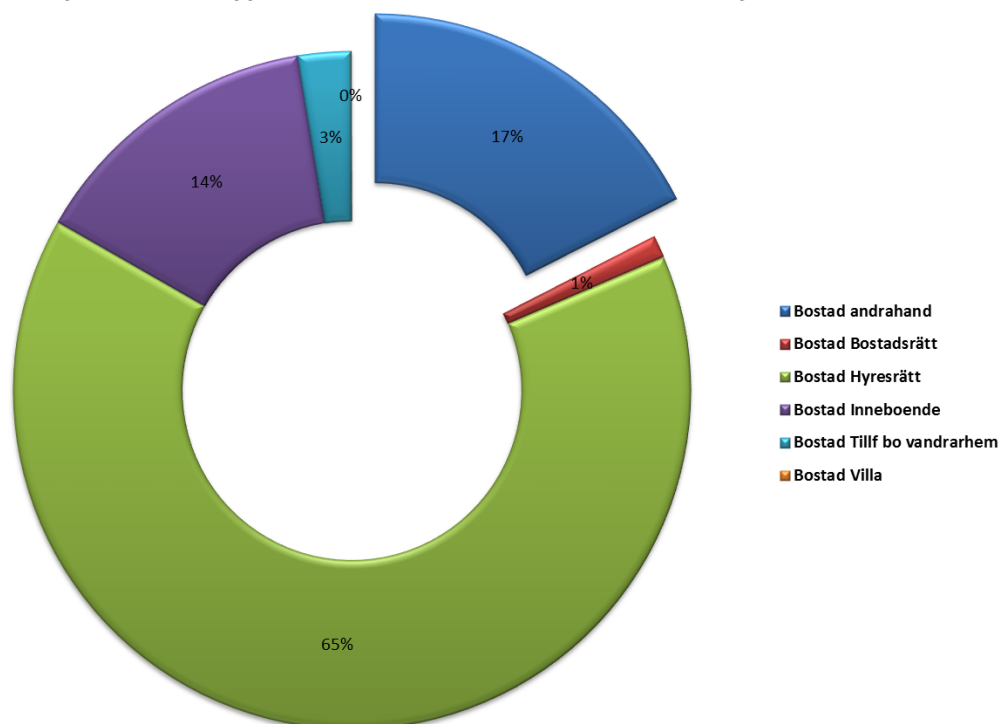
Det är klart vanligare för personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan att ha bostadskostnader som är högre än genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad per månad enligt FKs föreskrifter. Troligtvis för att det i Uppsala är svårt att snabbt finna en bostad med låga bostadskostnader.

Hur stor andel bostadskostnaderna avser andrahandshyror?

Uppgifter om vilka hushåll som har ansökt om ekonomiskt bistånd och som har andrahandskontrakt finns i handläggarsystemet först från våren 2017. Jämförelse med tidigare år samt med uppgifter för januari 2017 går därför inte att göra. Genom uppgifter från juni 2017 går det att få en bild av hur stor andel av bostadskostnader som avser andrahandshyror. Andelen ska ses som en minsta andel då det troligtvis är fler som har ett andrahandskontrakt men som ännu inte är rätt registrerade i handläggarsystemet.

Ekonomiskt bistånd
- Kostnad per boendetypp, andel av totala boendekostnader, juni 2017

Minst 17 procent av bostadskostnaderna för personer som ansökt om ekonomiskt bistånd i juni 2017 utgörs av hushåll som bor i bostad med andrahandskontrakt. Det är betydligt vanligare för personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan att bo i bostad med andrahandskontrakt. Troligtvis för att det i Uppsala är svårt att snabbt få ett förstahandskontrakt.

Det saknas uppgifter på hur många av andrahandskontrakten som är godkända. Vid handläggning av ekonomiskt bistånd bedöms inte om bostad i andra hand är godkänt av hyresvärden. Det finns minst en kammarrättsdom som framhåller att giltighet av andrahandskontrakt inte ska utredas. Det kan även vara svårt att utreda giltigheten utan att bryta sekretessen för den personen som ansöker om ekonomiskt bistånd. Om lägenheten hyrs i andrahand, bör den hyra som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalat om

godtas, under förutsättning att den är skälig. För den som hyr bostad i andra hand gäller samma regler som för den som hyr i första hand.

Hur stor andel av dessa andrahandshyror ligger över genomsnitt respektive över högsta godtagbara kostnad?

Av de drygt 550 hushållen som har ansökt om ekonomiskt bistånd för juni 2017 och som det finns uppgifter om i handläggarsystemet att de har andrahandskontrakt där medelhyran är ca 6 800 kr per månad och medianen 6000 kr. Tabellen nedan fördelar hushåll som har ansökt om ekonomiskt bistånd för juni 2017 och bor i en bostad med andrahandskontrakt utifrån hyror som ligger över nivåer enligt FKs föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad.

Hushåll med andrahandskontrakt	Ja	Nej	Totalt
Över genomsnittskostnad kr/mån	42%	58%	100%
Över högsta godtagbara kostnad kr/mån	14%	86%	100%

Det är 58 procent som ligger under genomsnittskostnad per månad och 42 procent som ligger över. Hyrorna för andrahandskontrakt skiljer sig inte nämnvärt från andra boendeformer i detta hänseende.

Det är betydligt fler personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan som bor i bostad med andrahandskontrakt och som ligger över nivån för genomsnittskostnaden än andra personer. Andelen som ligger över nivån för genomsnittskostnaden är dock lägre för denna grupp jämfört med andra grupper.